

BESZÁMOLÓ JELENTÉS

a küldött közgyűlés számára

az MTTOE 2004. december 17. és 2006. december 9. között

végzett munkájáról

1. Bevezetés, történeti visszapillantás

A korábbi beszámoló jelentésekhez hasonlóan bevezetésképpen szükségesnek tartjuk az egyesület történetének rövid bemutatását.

Eötvös József vallás és közoktatásügyi miniszter 1886-ban elrendelte a kötelező iskolai tornaoktatás bevezetését. Ennek a rendelkezésnek a következtében országosan fellendült a "tornatanítók" képzése, melynek képző intézménye a Nemzeti Torna Egylet lett.

A torna oktatásával és a "tornatanítók" képzésével foglalkozók 1881. decemberében megalakították a **Magyar Tornatanítók Egyesületét**, melynek elnökéül **Matolay Elek** ügyvédet választották. Az ő nevéhez fűződik az 1869-ben megjelent **Tornazsebkönyv** megírása, amely szinte egyedüli oktatási és edzéselméleti alapját képezte az akkori "tornaórák" és edzések levezetési módszereinek. A Magyar Tornatanítók Egyesülete jelentős szerepet játszott abban, hogy dr. Klebelsberg Kuno vallás- és közoktatásügyi miniszter (1922-1931) kezdeményezésére 1925-ben létrehozták a Magyar Királyi Testnevelési Főiskolát. Klebelsberg Kuno a testnevelés nevelő hatásának hangsúlyozása érdekében megszüntette a tornatanár címet és helyette a testnevelő tanár elnevezést rendelte el.

Az egyesület a két világháború között változó hatékonysággal működött, majd az 1940-es években kényszerűségből megszüntette tevékenységét.

A II. Világháború utáni Magyarországon a civil testületek létrehozásának nem voltak meg a politikai, társadalmi és jogi feltételei.

A hazánkban bekövetkezett politikai rendszerváltás eredményeként az 1989-90-es évektől fokozatosan kialakult társadalmi változások nyomán megalkotott törvények és jogszabályok elősegítették a társadalom demokratizálódását, a civil testületek megújulását.

Az egyesületi jogról szóló 1989. évi II. számú törvény alapján **1990. március 8-án Dr. Burka Endre elnökletével újjáalakult egyesületünk** több mint 100 éves hagyományokra épül, mivel jogelődjének tekinti az 1881-ben létrehozott Magyar Tornatanítók Egyesületét. Működésének első öt éve alatt egyesületünk kivívta a szakmai közvélemény elismerését és lerakta a további fejlődés alapjait.

A Magyar Testnevelési Egyetemen 1994. december 17-én megtartott tisztújító közgyűlésen **Dr. Nádori László** elnök úr beszámolójában értékelte az elmúlt öt év kezdeti útkeresésének tapasztalatait.

Ezután a korábbi elnökség lemondott és a közgyűlés új elnökséget választott. Az egyesület tiszteletbeli elnöke Dr. Nádori László, **elnöke pedig Dr. Istvánfi Csaba lett**, aki az 1994. december 17-i megválasztásától az elnökség határozatai alapján irányítja egyesületünk munkáját. Jelenleg dr. Nádori László professor emeritus egyesületünk örökös tiszteletbeli elnöke, míg a 2004. dec. 17-i közgyűlés dr. Som Ferencet tiszteletbeli elnökké választotta.

A közgyűlés az alábbi összetételű elnökséget és felügyelőbizottságot választotta meg:

Elnök : dr. Istvánfi Csaba

Elnökségi tagok:

- Bagyinszki Jenő (Nógrád megyei elnök)
- Edvy László (Veszprém megyei elnökségi tag)
- Fodor Tamás (Fejér megyei elnök)
- Gyülvérszi István (Borod-Abaúj-Zemplén megyei elnök)
- Hegedűsné Lóczi Borbála (Heves megyei elnök)
- Kégel Tamás (Kecskemét városi elnök)
- Kövérné Fejes Anikó (Hajdú-Bihar megyei elnök)
- Dr.Magyar György (Esztergom városi elnök)
- Nagy Györgyné (Jász – Nagykun-Szolnok megyei elnök)
- Nagy István (Mór városi elnök)
- Ónodi Szabolcs (Tolna megye MTTOE alelnök)
- Dr. Petrovics László (TFTI igazgató)
- Prohászka Zsolt (Békés megye MTTOE alelnök)
- Dr. Reigl Mariann (fővárosi elnök)
- Dr. Szatmári Zoltán (Szeged városi titkár)
- Szikora Gyula (Vác városi elnök)

Takács Zoltán (Főváros I. ker. elnök)

Varga András (Főváros VIII. ker. MTTOE alelnök)

Dr. Walter Károly (Somogy megyei elnök)

Felügyelőbizottság:

Elnök: prof. dr. Rigler Endre (TF intézet- és tanszékvezető)

Tagok: Nagyné dr. Kovács Ildikó (TF egyetemi adjunktus, Főváros)

Monostori Attila (vezető testnevelő tanár, Főváros XIV.ker. - alelnök)

Az egyesületet 20 tagú elnökség irányítja, amelynek munkáját 36 tagú választmány állásfoglalásaival, javaslataival támogatja. Az operatív feladatok teljesítése a 6 tagú intézőbizottságra hárul. Ennek a munkáját Gyenge József titkár, dr. Vittek Lajosné adminisztrátor és Termann Andrea gazdasági vezető segíti. Az egyesületnek főfoglalkozású alkalmazottja nincs. Az elnök tisztségét társadalmi megbízás alapján tölti be. A területi szervezetek (megyei, városi, kerületi) önálló választott elnökséggel rendelkeznek. Munkájukat a központi irányelvek szerint, saját elnökségük határozatai alapján végzik.

2. A végzett munka értékelése

2.1. Vezetési, szervezési tevékenység

Egyesületünk számára komoly társadalmi elismerést jelent, hogy a sporttörvény rendelkezése szerint a kormány tanácsadói testületében, a Nemzeti Sporttanácsban delegálási jogot kaptunk. Egyesületünket a tanácsban dr. Istváni Csaba elnök képviseli. A tanács munkájában való részvételen keresztül számos hasznos információhoz jutottunk és ha szerény mértékben is, de hallathattuk a szavunkat az iskolai testnevelés és diáksport ügyén keresztül az ifjúság egészségesebb életre nevelése érdekében. A Nemzeti Sportstratégia tárgyalása során javaslatot tettünk a közoktatás 1-6. évfolyamán testnevelést tanítók képzettségének fokozására. A javaslatot a tanács nyilvános szavazás alapján elutasította. Ezzel kapcsolatban Vitray Tamás elnök úrhoz levélben fordultunk. Ebből a levélből idézem az alábbi rövid részletet:

Tisztelt Elnök Úr!

Leveletem a Nemzeti Sporttanács 2005. április 1-i ülésén elhangzott, az alsó tagozatos iskolai testnevelés oktatására vonatkozó normaszöveg-kiegészítő javaslatommal kapcsolatban írom.

Hivatkozással a Nemzeti Sporttanács 24/2005. (IV.1.) számú határozatára, miszerint az **nem támogatja**, a „Kívánatos lenne, hogy testnevelésre kiképzett oktató tanítsa a testnevelést” normaszöveg-javaslatot, a következőkről tájékoztatom:

Az MTTOE kibővített intézőbizottsága megtárgyalta a határozatot. Ennek függvényében az egyesület arra kéri a Nemzeti Sporttanácsot, hogy módosítsa a határozat szövegét, mert így nem tükrözi pontosan a rövid vitában elhangzottakat, illetve az állásfoglalást. A javaslat a közoktatás alsó tagozatára (1-6. évfolyam) vonatkozott;

- módosítsa a határozat szövegét azért is, mivel az idézett szövegben foglaltak evidenciát fejeznek ki, azt **nem támogatni** a tanács szakértelmét kérdőjelezheti meg.

Az MTTOE azt ajánlja és kéri, hogy a tanács vizsgálja felül a pontosított határozatot és foglaljon állást abban, hogy milyen népegészségügyi, foglalkoztatás-, oktatás- és sportpolitikai hatásai lehetnek a javaslatot **nem támogató** határozatnak. Az óvatosságot ugyanis arra irányult, hogy a mozgástanulás legérzékenyebb életkori periódusában, a prepubertásban lehetőleg kellően felkészült szakemberek irányítsák a tanulók testnevelését.

A tanács módosított álláspontjának kialakításához az MTTOE a következőket javasolja:

- Kormányrendelet kezdeményezését arra vonatkozóan, hogy testnevelést a testnevelő tanárokon kívül csak a műveltségterületre kiképzett tanítók oktathassanak a közoktatás 1-6. évfolyamain. A fokozatos bevezetést javasoljuk.
- A módosított háromfokozatú felsőoktatási képzési rendszer (BSc, MSc, PhD) alapján elkészült és akkreditált hároméves (BSc) „Testnevelő-edző” alapképzési szak programjának (2600 óra) kimenete adjon a végzetetteknek képesítést az iskolai testnevelés oktatására is a közoktatás 1-6. évfolyamain, ugyanis ezt a jogot jelenleg nem adja meg.

Tisztelt Elnök Úr!

Elfogadhatatlannak tartjuk az olyan oktatáspolitikát, amely az „elrettentő egészségügyi statisztikák” alapján meghirdeti a tanulóifjúság „szomatikus nevelésének hangsúlyozottabb átértékelését”, ugyanakkor a három éves 2600 órás (BSc) képzésben részesülő testnevelőket eltiltja az iskolától.

Befejezésül tisztelettel arra kérem, hogy az ifjúság egészségének témakörét, annak népegészségügyi, oktatás- és sportpolitikai vonatkozásai miatt a Nemzeti Sporttanács tűzze napirendjére.

Felkérés esetén szívesen közreműködök a napirendi pont tartalmi előkészítésében.

Budapest, 2005. június 9.

Szívélyes üdvözlettel:

/Istváni Csaba/

A levélnek konkrétan értékelhető visszhangja nem volt, a részletekre a „szakmai tevékenység” fejezetben még visszatérek. Arról viszont örömmel számolok be, hogy valószínű a levél hatására lehetőséget kaptam egy 20 perces tájékoztatás megtartására: „Az ifjúság egészségi és edzettségi állapota” témakörben, amelyhez kapcsolódott dr. Somhegyi Annamária (EÜM) az ifjúság megromlott egészségi állapotát tükröző adatokra épített előadása.

■ A Nemzeti Sporthivatalhoz (NSH) fűződő kapcsolatunkat az udvarias távolságtartás jellemezte. A Gyurcsány Ferenc sportminiszter által aláírt és 2008. december 31-ig érvényes NSH-MTTOE együttműködési szerződés alapján együttműködő partneri viszony áll fenn a két szervezet között. (1. sz. melléklet) Ellentétben a sporthivatal korábbi vezetőivel dr. Ábrahám Attila elnök úr elvárásainkkal szemben nem adott lehetőséget arra, hogy a partner egyesület munkájáról legalább egy alkalommal szóban beszámolhassunk. Valószínű nem ismerte fel azokat a lehetőségeket, amelyekkel a diáksport fejlesztése céljából egyesületünk rendelkezik. A fentiekre levélben hívtam fel figyelmét. (2. sz. melléklet)

■ Az egyesület 36 területi szervezetének elvi irányítását, szakmai koordinálását elnöki levelek és az intéző bizottság előkészítő munkája alapján az összevont elnökségi-választmányi ülések keretében valósítottuk meg. Az így felépített irányító munka tartalmának az érzékeltetése érdekében egy-egy intézőbizottsági, illetve választmányi ülés emlékeztetőjét mutatjuk be. (3-4. sz. melléklet)

Az elnökség határozataiban alapján a következő jelentősebb feladatok teljesítéséről adok számot:

- A mindennapos tanórai testnevelés több városban és iskolában bevezetésre került (pl.: Debrecen, Szolnok, Hódmezővásárhely, Bonyhád Evangélikus Gimnázium).

- A tagszervezetekben a vezetőcserék folyamatosan megtörténtek:

Pécs-Baranya: Fenyves Alajos helyett Németh Karola

Heves megye: Csányi Barna helyett Hegedűsné Lóczi Borbála

Fejér megye: Fodor Tamás helyett Karkóné Lukácsy Marianna

Hajdú-Bihar megye: Ökrös István helyett Kövérné Fejes Anikó

Nagykanizsa: Fekete Zoltánné helyett Béres Sándor

Veszprém megye: Bácskai Sándor helyett Edvy László

Tolna megye: Ónodi Szabolcs helyett Mislai József

Szeged: Szabó József helyett dr. Szatmári Zoltán

- Új tagszervezetek alakultak:

MTTOE Tiszafüredi Szervezet (2005. 03. 16.) elnök: Csontos Kálmán

MTTOE Főváros XII. ker. Szervezet (2005. 04. 20.) elnök: Kapusy Péter

Baja és Környéke Testnevelő Tanárok Egyesülete (2005. 11. 11.)

elnök: Kovács T. László

További területi, illetve Fővárosi kerületi tagszervezetek megalakítása előkészületben van.

- A vezetés és irányítás területén a további fontosabb feladatokat valósítottuk meg:

- Megújítottuk az MTTOE fővárosi vezetőségét. elnök: dr. Reigl Mariann.

- Megteremtettük az MTTOE honlapja bővítésének a pénzügyi feltételeit.

- Pontosítottuk a területi szervezetek nyilvántartási adatait.

Nem valósult meg a Katolikus Iskolák Diáksport Egyesületével és a „Tegyük Egészségünk Színvonaláért”(TESZ) Alapítvánnyal az együttműködési megállapodás megkötése. Egyesületünk továbbra is nyitott a hasznos együttműködésre.

- Kiemelkedő vezetési, szervezési feladatot jelentett az MTTOE Jubileumi Szakmai Konferenciájának megszervezése 2005. április 23-án a TF aulájában és atlétika csarnokában.

A korábbi nagy érdeklődéssel megrendezett konferenciáink tapasztalata alapján a területi szervezeteink delegáltjainak számát, a szervezet taglétszámától függően

limitáltuk. Így a több mint 300 delegált és a meghívott vendégek számára kényelmes ülőhelyet tudtunk biztosítani a közel 8 órás konferencia időtartamára.

A konferencia szakmai tapasztalatainak bemutatására a „szakmai tevékenység” fejezetben kerül sor.

A konferencia zárásaként a TF atlétika csarnokában az összes résztvevő számára vacsorával összekötött baráti beszélgetésre, elnöki fogadásra került sor.

Egyesületünk vezetősége ezúton fejezi ki köszönetét azoknak a tagszervezeteknek és az önzetlen támogatóknak, akik a fogadás feltételeit biztosították.

■ Egyesületünk számára különös megtiszteltetést jelentett, hogy dr. Jávor András úr – korábban az Egészséges Nemzetért Népegészségügyi Program vezetője – felkérésére alapító tagok lettünk az „INTERNATIONAL GESELSCHAFT FÜR PREVENTION” nemzetközi szervezet hazai egyesületében.

A Nemzetközi Prevenciós Társaság 2006. június 22-én megtartott alakuló ülésén a meghívott 20 szervezet képviselőjében az alapító tagok elfogadták az alapszabályt, amelyben az egyesület célja a következőképpen lett meghatározva:

*„Az Egyesület célja a magyar lakosság egészségi állapotának javítása és minden olyan egyéb feladat megoldása, amely az **„egészség prevenció”** kérdéskörébe tartozik. Ez a lakosság az állami-, és önkormányzati intézmények, egészségügyi intézmények, társadalmi szervezetek, köztestületek, gazdasági társaságok egymás közötti információ cseréjének javítását, a társadalmi párbeszéd elősegítését, oktatási, felvilágosító és kommunikációs programok szervezését foglalja magában hazai nemzetközi szinten egyaránt.”*

A rangos egyesület alapító tagjai közötti tagságunk onnan ered, hogy a 2002. december 7-i közgyűlésünket - dr. Jánosi György gyermek-, ifjúsági és sportminiszter társaságában – jelenlétével megtisztelte dr. Jávor András úr, akinek a biztatására kötöttük meg Gyulán 2003. augusztus 26-án az együttműködési megállapodást a Népegészségügyi Programmal. (5. sz. melléklet)

Egyesületünk a népegészség fejlesztése érdekében kifejtette szerény, de nem lebecsülendő erőfeszítéseit ismerte el a Népegészségügyi Tudományos Társaság amikor egyesületünket emlékéremmel tüntette ki. Az emlékérmeket prof. Radák Zsolt tudományos és nemzetközi kapcsolatokért felelős TF dékánhelyettes jelenlétében 2006. április 26-án Siófokon a Népegészségügyi Tudományos Tanács

konferenciáján prof. Istvánfi Csaba elnök vette át. Köszönet tagságunknak a népegészségügy, pontosabban az ifjúság egészsége érdekében kifejtett munkájáért. A konferencián 20 perces előadás keretében lehetőséget kaptam egyesületünk munkájának bemutatására, valamint felajánlottam további segítő szándékunkat.

Ettől az együttműködéstől sokat várunk, mert irányítói, elsősorban dr. Jávor András felismerték azt, hogy az ifjúság egészséges életre nevelésében az erre képzett testnevelő tanárookra vezető szerep vár, amit mielőbb érvényesíteni kellene az iskolák pedagógiai programjában.

- Színvonalas vezetői tevékenységünkre utal az a tény is, hogy egyesületünk alelnökének, a Bonyhádi Evangélikus Gimnázium igazgatójának, Ónodi Szabolcsnak kiváló munkája elismeréseként a Magyar Köztársaság elnöke a Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztje kitüntetését adományozta. Prohászka Zsolt, MTTOE alelnök a Magyar Diáksportért Érdemérem (MDSZ, 2005), Varga András, MTTOE alelnök az Arany Katedra Emlékplakett kitüntetésben részesült (OM 2005). Ezúton is gratulálunk, köszönjük a színvonalas szakmai-pedagógiai és vezetői tevékenységüket.

- A vezetési, irányítási, kapcsolatteremtési témakörökben szükséges említést tenni fejlődő nemzetközi kapcsolatainkról is:

- Az MTTOE Fővárosi Szervezet folyamatos kapcsolatot tart fenn és segíti a román, erdélyi (Csíkszereda) testvérszervezetet sportfelszerelésekkel, tankönyvekkel. Ezt a kapcsolatot dr. Reigl Mariann elnök körültekintő gondossággal ápolja.

- Az MTTOE Esztergom városi szervezete dr. Magyar György irányításával elsősorban a szlovák és erdélyi testnevelő tanárokkal működik együtt, bonyolítanak le közös programokat.

- A Békés Megyei Testnevelő Tanárok Egyesülete rendszeresen nyári és téli nyugat-európai (pl. Franciaország) tapasztalatcserére viszi a kiemelkedően dolgozó testnevelő tanárokat.

- Az MTTOE Nógrád Megyei Szervezete elsősorban a téli szakmai táborokat a szlovák partnerekkel közösen bonyolítja le.

- A Vas Megyei Testnevelő Tanárok Egyesülete az Alpok-Adria nemzetközi kulturális együttműködés keretében jó kapcsolatot épített ki az osztrák, szlovén és olasz testnevelő tanárokkal.

■ Ismeretes, hogy tagjai vagyunk a Testnevelő Tanárok Európai Szövetségének (EUPEA). A kapcsolatot eddig dr. Farkas Judit tartotta. Segítségével tájékozódunk a testnevelés tanításával kapcsolatos európai tendenciákról. Tartós külföldi tartózkodás miatt (KATAR) szerepét hivatalosan dr. Bognár József vette át, de dr. Farkas Judit továbbra is segíti a nemzetközi kapcsolataink fenntartását. Országunk EU tagsága szinte kötelezővé tette ezzel a szervezettel való kapcsolatunk kiszélesítését, fejlesztését.

Ennek érdekében az EUPEA 2005. évi Triesztben október 21-23 között megtartott konferenciáján egyesületünket dr. Hamar Pál egyetemi docens, IB tag, dr. Bognár József egyetemi docens, IB tag képviselte.

Bemutatkozásunk rendkívül eredményes volt. Az angolul és olaszul kiválóan beszélő kollegák bemutatták egyesületünk munkáját és szervezeti felépítését. Az EUPEA vezetői kifejezték azt a szándékukat, hogy a végrehajtó bizottság egy ülését szívesen Magyarországon tartanák meg. Ennek pénzügyi feltételeit megvizsgálva fogunk reagálni.

■ A Békés Megyei Testnevelő Tanárok Egyesülete Prohászka Zsolt elnök irányításával felejthetetlen élményt adó és tiszteletet kifejező *Centenárium* emlékhetet bonyolított le Christián László testnevelő tanár születésének 100. évfordulója alkalmából Gyulán, szeptember 25-29 között. A program keretében a Magyar Testnevelő Tanárok Országos Egyesülete szeptember 29-én választmányi ülést tartott, amelyen a 36 tagszervezet 90%-os arányban képviseltette magát. A kétnapos tartózkodás, szállás és étkezési költségeit az egyesület, az utazási költségeit pedig a résztvevők fedezték. A Békés Megyei Testnevelő Tanárok Egyesülete a városi önkormányzattal együttműködve az eseményhez méltó, színvonalas konferenciát szervezett, amelyet a gyulai várfüldőben éjszakai fürdőzéssel fejeztünk be. Ezúton is kifejezzük köszönetünket Prohászka Zsoltnak és munkatársainak a körültekintő szervezésért és a szíves vendéglátásért.

Összefoglalásként megállapítjuk, hogy az egyesület irányításában az önkormányzatiság elve fokozatosan előtérbe került és tagszervezeteink önálló működése megerősödött. Kapcsolatuk a települési önkormányzatokkal fejlődött, érdekérvényesítő szerepük javult.

Egyesületünk elnöksége a korábbiakhoz hasonlóan a társszervezetekkel folyamatos kapcsolatot tartott fenn. Ezek közül a leghatékonyabb volt a Magyar Olimpiai Bizottsággal és a Magyar Diáksport Szövetséggel való együttműködésünk.

2. 2. Szakmai tevékenység

A beszámolási időszakban szakmai tevékenységünk fő irányait alapvetően a következő dokumentumokban foglalt feladatok határozták meg:

- Az NSH (GYISM)-MTTOE közötti együttműködési megállapodás.
- A Népegészségügyi Program és az MTTOE közötti együttműködési megállapodás.
- Az MTTOE 2004. december 17-i közgyűlésének határozatai.

Ezekben a dokumentumokban foglalt meghatározó tényezőket figyelembe véve a következő fontosabb szakmai feladatokat az alábbiak szerint teljesítettük:

- Az NSH-MTTOE együttműködési megállapodás 3.1. d.) pontja értelmében Középtávú Tervet készítettünk a közoktatás 1-12. évfolyamára vonatkozó tanórai testnevelés és tanórán kívüli sport fejlesztésére.

Az elkészült anyag jelenleg a tagszervezeteinknél van véleményezésre. Várhatóan a tanév végére nyomdakész állapotba kerül. A vázlatot mellékeljük: (6. sz. melléklet)

- Ugyancsak az NSH-MTTOE együttműködési megállapodásban foglaltak szerint (3.1. h pont) támogattuk a „Művészeti és sportnapok az egészségért” elnevezésű pályázatokat, mivel ismét életre kívánjuk hívni a korábban népszerű tanévvégi sportünnepélyeket. Ezeket a programokat pályázati rendszerünkben szerény mértékben kiemelt pénzügyi támogatásban részesítettük. A pályázatok részletes tartalmi és statisztikai adatait a gazdasági, pénzügyi beszámolóinkban mutatjuk be. A pályázó iskolák minden elismerést megérdemelnek, mivel a programokhoz elnyert maximum 30-40.000 forint támogatást körültekintően, a szakai szempontok érvényesítésével, sok gyereket és szülőt bekapcsolva eredményesen használták fel. A programok megvalósításáról készült tájékoztatók példaértékűek.
- A Népegészségügyi Program sikeres megvalósításának elősegítése érdekében a programmal történt megállapodásnak megfelelően területi szervezeteik tagságának közreműködésével elősegítettük az iskolák egészségnevelési (egészségfejlesztési!) programjának megvalósítását. Ennek érdekében programajánlatot készítettünk „A testnevelő tanárok egészségorientált tevékenységstruktúrájának kialakításáért” elnevezéssel. Ezt a programot országos szinten terjesztettük és szorgalmaztuk a megvalósítását.

Az MTTOE szakmai programajánlata
az „Egészség Évtize de Népegészségügyi Program” sikeres megvalósításáért, valamint a
testnevelő tanárok egészségorientált tevékenységstruktúrájának kialakításáért

1. Az egészségfejlesztő higiéniai szokások kialakítása és prevenció módszerek

1.1. A testnevelési óra keretében:

- A tanórai testnevelés élettani terhelésének és pozitív emocionális hatásainak összehangolása.
- Jó hangulatú órák vezetése. A tananyag folyamatos korszerűsítése.
- A keringési és légzési rendszer fejlesztésére tartós terhelés (pl. futás) minden órán.
- Speciális tartásjavító gyakorlatok alkalmazása minden testnevelési órán.
- A tanulók optimális testsúly – testmagasság arányának megállapítás.
- A reggeli torna gyakorlatainak megtanítása és rendszeres alkalmazása.
- Fizikai próbák, felmérések elvégzése, beépítése a testnevelési órák anyagába.
- A testnevelési órák higiénijának biztosítása (A tornaterembe utcai cipővel belépni tilos!).
- Tiszta, olcsó, egységes tornafelszerelés előírása és lehetőség szerinti megvalósítása.
- Nevelő hatású öltözőrend kialakítása.
- Testnevelési órák utáni tisztálkodás feltételeinek biztosítása.
- Az egyéni higiéné, elsősorban a tisztaság figyelemmel kísérése, a szükséges korrekciók tapintatos elvégzése, higiénés szokások kialakítása.
- Egészségügyileg és/vagy etnikailag hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatásának elősegítése (könnyített testnevelés, egyéni foglalkozás stb.).
- A tanulók osztályozásának megállapítása képességeik és fejlődésük szerint.

1.2. A tanórához kapcsolódó nevelés keretében:

- Az időjárásnak megfelelő öltözködés kialakítása.
- A tanulók étkezési szokásainak és rendszerességének felmérése, szabályozása.
- Az étkezés előtti egészségvédő kézmosás szigorú szokássá alakítása.
- Törekvés az egészséges, főleg vitamin tartalmú táplálkozásra. A napi egy alma program.
- Fogmosási szokások felmérése. Tájékoztatás a megfelelő módszerek és eszközök használatáról. Ezek beszerzésének az elősegítése.
- A tanulók alvási, pihenési lehetőségeinek a felmérése, optimalizálása.
- A reggeli tisztálkodás, a néhány perces torna és a reggelizés időkeretének kialakítása.
- A tanuló otthoni tanulási körülményeinek a megismerése (íróasztal, lámpa, természetes világítás, szobahőmérséklet) és lehetőség szerinti optimalizálása.
- A dohányzás és alkoholos italok fogyasztási szokásainak regisztrálása. Csökkentésükre irányuló nevelői példamutatás és meggyőző nevelői módszerek, hatások alkalmazása.
- Az iskolai testnevelés és sport környezetének (tornaterem, öltöző, sportudvar, WC) higiénés állapotának ellenőrzése, javítása, korszerűsítése. Friss meszelés!

1.3. A tanórán kívüli szabadidő keretében:

- Tanórán kívüli sportfoglalkozások szorgalmazása, szervezése. (Házi versenyek).
- A tartós futásnak, mint a legkönnyebben végrehajtható sporttevékenység feltételeinek megteremtése. Szokássá válásának elősegítése.
- Egészségfejlesztő céllal meghirdetett gyalog- és kerékpártúrák szervezése.
- A mindennapos egészségfejlesztő foglalkozás anyagának, módszereinek kidolgozása és ajánlása (WHO ajánlás). Az életmódsportok népszerűsítése.
- Konzultáció a tantestülettel és a szülőkkel a tanulók egészségi állapotáról, edzettségi szintjéről és teljesítményének változásáról (adatok, egyéni pozitív példák).
- Családlátogatások. A családon belüli gyermekeket ért erőszakos hatások regisztrálása és ellenintézkedések kezdeményezése (pl. testi bántalmazás, verés).
- Az iskolafenntartó önkormányzatok tájékoztatása az egészségfejlesztés érdekében kifejtett tevékenységről, eredményekről.
- „Művészeti és sportnapok az egészségért” megrendezése, amelyen minden tanuló mozog, az egész tantestület is részt vesz.
- „Sportol a család!” Egészségfejlesztő hétvége a szülők és barátok bevonásával.
- „Óvd a természetet!” Környezetvédő és ismeretterjesztő gyalogtúrák.
- „Szép a tábori élet!” Természetjáró- és vízi vándortáborok szervezése.

■ Tagszervezeteinken keresztül támogattuk az integrált, az inkluzív oktatási módszer alkalmazását a helyi lehetőségeknek megfelelően. Kérdőíves adatgyűjtéssel segítettük Gitta Szilvia e témakörben készített PhD dolgozatának elkészítését. Jelenlegi törekvésünk arra irányul, hogy ez az oktatási forma terjedjen el és kerüljön alkalmazásra a közoktatásban. Javasoljuk továbbá, hogy a TF-en a 2006/2007 tanév második felében bevezetésre kerülő „Egészségfejlesztés” című tantárgy kerüljön be az iskolák pedagógiai programjába.

■ Gyulán a 2003. augusztus 28-29-én megrendezett „Országos Szakmai Módszertani Konferencia” állásfoglalásai között kiemelt szerepet kapott a következő megállapítás: *„Testnevelést csak testnevelő tanárok és a műveltségterületre kiképzett tanítók oktathassanak.”*

Ennek a célkitűzésnek a megvalósítása érdekében, valamint a testnevelés színvonalasabb oktatását elősegítendő az EüM minisztérium pénzügyi támogatásával 2006. június 26-27-én kétnapos térítésmentes továbbképzési konferenciát rendeztünk a Semmelweis Egyetem Testnevelési és Sporttudományi Kar (TF) Továbbképző Intézetével (TFTI) együttműködve. *„Az egészség szempontjai a testnevelő továbbképzésben”* címmel. A sikeres konferencián a 132 fő testnevelő tanár és tanító vett részt. A konferencia programját a 7. sz. mellékletben mutatjuk be.

■ Ismeretes, hogy a 2003. június 24-én kihirdetett közoktatási törvény hatályon kívül helyezte a törvény 58. § (10) bekezdését, aminek következtében a közoktatás 1-4. évfolyamain a törvényileg meghatározott heti 5 testnevelési órát a következők szerint csökkentette: *„A mindennapos testmozgás a helyi tantervekben meghatározott legalább heti három testnevelési óra és a játékos testmozgás kereteiben valósul meg.”*

Ezzel az intézkedéssel kapcsolatban a törvény megszületése előtt megküldtük kritikai észrevételeiket az oktatási miniszter úrnak, sajnos eredménytelenül. (8. sz. melléklet)

■ A testnevelés tanítására vonatkozó törvények szakmai munkát befolyásoló hatásnak elemzésekor említeni kell az OM-nek a testnevelés tantárgy érdemjeggyel (1-5 osztályzat) történő értékelésének eltörlésére és a szöveges értékelés kötelezővé tételére irányuló javaslatát, amelyet a szakmai közvélemény tiltakozására a kormánypárti többséggel rendelkező országgyűlés a 2005. évi költségvetési törvény vitájában nem szavazott meg. Tiltakozó levelünket a melléklet tartalmazza.

(9. sz. melléklet)

■ A Magyar Testnevelő Tanárok Országos Egyesülete 1990 március 8-i újjáalakulásának 15 éves évfordulója alkalmából 2005. április 23-án **JUBILEUMI ORSZÁGOS SZAKMAI KONFERENCIÁT** rendezett „Összefogás az ifjúságáért, edzettségéért” jelszóval. A közel 400 résztvevővel megrendezett konferencia jól tükrözte egyesületünk színvonalas szakmai tevékenységét és mozgósító erejét. A konferencia célja volt kiegészítő információk, szakvélemények nyerése az iskolai testnevelés és diáksport fejlesztésére irányuló Középtávú Tervünk elkészítéséhez. Ennek érdekében tagjainkon kívül előadásra kértük fel a tanító és testnevelő tanárképzés, az államigazgatás, a politika, a társadalmi testületek és a sporttudomány jeles képviselőit. A konferencia programját és az előadások rövid kivonatát a következőkben mutatjuk be.

PROGRAMI RÉSZ

9.00 – 10.00

Érkezés, regisztráció, helyfoglalás

Videofilm-vetítés: A gyermekek mozgásfejlődése. Kondicionális képességek.

10.00 – 10.15

Köszöntés: dr. Nyerges Mihály, a TF dékánja

Megnyitó: prof. Istvánfi Csaba, az MTTOE elnöke

Üléselnök: dr. Som Ferenc, az MTTOE tiszteletbeli elnöke

10.15 – 11.30

ELŐADÁSOK (időtartam: maximum 9 perc)

Dr. Magyar György, kandidátus, az MTTOE Esztergom Városi Szervezet elnöke:

A testnevelés tantárgy értékelésének történeti áttekintése

Kovács Zsuzsanna, iskolaigazgató, az MTTOE Zalaegerszeg Városi Szervezet elnöke:

Az iskolai testnevelés és sport helyzete, feladatai

Kisfalvi Zsuzsanna, a Gyógytestnevelés a Gyermekekért Országos Egyesület elnöke :

A gyógytestnevelés helyzete és feladatai

Ónodi Szabolcs, iskolaigazgató, az MTTOE alelnöke:

Testnevelés az iskola pedagógiai programjában

Dr. Makszin Imre, egyetemi docens (TF):

Az iskola üzenete a tanárképzés számára

Horváth Lászlóné, az MTTOE Dunaújvárosi Szervezet elnöke:

Testnevelő tanár a tantestületben

Dr. Reigl Mariann PhD, egyetemi docens (TF), az MTTOE Fővárosi Szervezet elnöke:

A testnevelés érettség tantárgy

Dr. Farkas Judit PhD, tudományos munkatárs (TF), az MTTOE nemzetközi szakreferense:

Testnevelés az Európai Unió tagországaiiban.

11.30 – 11.50

SZÜNET (videofilm- vetítés: Az első magyar tornatanár)

11. 50 – 13.00

ELŐADÁSOK (időtartam: maximum 9 perc)

Dr. Rétsági Erzsébet, kandidátus, egyetemi docens (PTE),

az MTTOE Baranya Megyei és Pécs Városi Szervezet tagja:

A testnevelőtanár-képzés új követelményei

Sebőkné dr. Lóczi Márta PhD, főigazgatóhelyettes, az MTTOE Jászszági Szervezet elnöke:

Testnevelés a tanítóképzésben

Dr. Walter Károly, iskolaigazgató,

a Somogy Megyei Testnevelő Tanárok Szövetségének elnöke:

Testnevelés a tanítóképzésben

Dr. Hamar Pál PhD, egyetemi docens (TF), az MTTOE intézőbizottság tagja:

Az értékelés korszerű szemlélete a testnevelésben

Bujáki Tibor, az MTTOE Keszthelyi Területi Szervezet elnöke:

A tanulók részvétele a testnevelés értékelésében

Varga András, iskolaigazgató, az MTTOE alelnöke:

Negatív tendenciák a testnevelés megítélésében

Prohászka Zsolt, igazgatóhelyettes, az MTTOE alelnöke:

Javaslat a szaktanácsadói rendszer korszerűsítésére

Dr. Petrovics László, igazgató (TFTI), az MTTOE elnökség tagja:

Új irányok a testnevelő tanárok továbbképzésében

II. RÉSZ

Üléselnök: prof. Nádori László, az MTTOE örökös tiszteletbeli elnöke

14.10 – 15.30 ELŐADÁSOK (időtartam: maximum 10 perc)

Prof. Istvánfi Csaba, az MTTOE elnöke:

Az MTTOE társadalmi küldetése

Dr. Ábrahám Attila c. államtitkár, a Nemzeti Sport hivatal elnöke:

Iskolai testnevelés és sport a Nemzeti Sportstratégiában

Arató Gergely, országgyűlési képviselő, az Oktatási Minisztérium politikai államtitkára:

Szomatikus nevelés az OM közoktatási stratégiájában

Dr. Somhegyi Annamária, kandidátus, vezető főtanácsadó (Egészségügyi Minisztérium):

A Népegészségügyi Program testkulturális céljai

Dr. Bakonyi Tibor PhD, országgyűlési képviselő, az Országgyűlés Ifjúsági és

Sportbizottságának elnöke:

Ifjúság és sportpolitika az egészségesebb nemzetért

Dr. Gémesi György, országgyűlési képviselő,

a Magyar Önkormányzatok Országos Szövetségének elnöke:

Önkormányzatok az iskolai testnevelés és sport fejlesztéséért

Dr. Schmitt Pál, a MOB elnöke, NOB-tag, EU parlamenti képviselő:

Testkulturális célok az Európai Unió Parlamentjében

Dr. Kolláth György, alkotmányjogász:

Törvények, jogszabályok, rendelvek az egészségesebb nemzetért

Ónodi Szabolcs, iskolaigazgató, az MTTOE alelnöke

Törekvések a testnevelés tartalmi megújítására

15.30 – 15.45 SZÜNET

15.45 – 17.00 ELŐADÁSOK (időtartam: maximum 10 perc)

Dr. Jávor András, mb. igazgató (Egészségügyi Informatikai és Továbbképző Intézet, SE):

Helyzetkép az ifjúság egészségi állapotáról

Prof. Pavlik Gábor, MTA doktor, intézetigazgató (TF):

A keringési rendszer edzése gyermekkorban

Prof. Radák Zsolt, MTA doktor, dékánhelyettes (TF):

Szomatikus képzés és mentális hatások

Dr. Dobos Krisztina, a Közoktatási Modernizációs Közalapítvány (KOMA) elnöke:

Egészségfejlesztési célok a KOMA programjában

Deák György, iskolaigazgató, a Magyar Diáksport Szövetség elnöke:

A tanórai testnevelés és a diáksport összefüggései

Keszei Sándor, a Magyarországi Szülők Országos Egyesületének elnöke:

A szülők szerepe az ifjúság egészségnevelésében

Prof. Losonci Miklós, egyetemi tanár, művészettörténész:

Szókratész örököséi

16.55 – 17.00 **Zárszó:** prof. Istvánfi Csaba, az MTTOE elnöke

17.00 – Kítüntetések, oklevelek átadása

Klebelsberg Kuno szobrának megkoszorúzása

Szavalat: Takács Bence hallgató (TF)

Beszédet mond: prof. Takács Ferenc

Gulyásparti

Összefogás az ifjúság egészségéért, edzettségéért

Szakmai konferencián adtak hitet és bátorítást egymásnak az ünneplő testnevelők

(Előadás-kivonatok)

Felelősségérzet, elhivatottság, aggodás, tetterekészség. Leginkább e fogalmakkal illethetnénk azt a mintegy négyszáz résztvevőt, akik a Magyar Testnevelő Tanárok Országos Egyesületének 15 éves jubileumát ünnepelni jöttek a TF aulájába 2005. április 23-án. A közel kétezer fős egyesület 35 tagszervezetbe tömörült küldöttei nem a múlt dicsőségén merengtek, sokkal inkább a jelen problémáin, s a jövő feladatain. Remélve, hogy e szombaton elhangzottak messze túljutnak e patinás intézmény falain, Szombathelytől Nyíregyházáig, Pécestől Esztergomig sok-sok településen,

intézményben meghallják. Egy intézmény különösen gyakran szerepelt a kérések, üzenetek címzettjeként: a magyar Parlament.

Egy szakma aggódik. Nagy ügy – mondhatják. Kevés az a terület ma hazánkban, akiknek képviselőit, azok munkakörét, beosztását, egzisztenciáját semmi sem veszélyeztetné. Esetünkben azonban másról volt és van szó: nemzetünk jövőjének egyik fontos területéről. Erre utalt a szakmai konferencia címe is.

Hogy a huszonnegyedik órában vagyunk, már sok éve tudjuk. (Még szerencse, hogy egy óra ily hosszú is lehet!) A nemzet egészsége, az ifjúság munkabírása, hanyatló testi, lelki edzettsége nem csupán a testnevelés kérdése. Szerepe, jelentősége azonban megkérdőjelezhetetlen.

Realitás – gyakran önvédelemből is –, hogy napjainkban egy testnevelő sem nélkülözheti eszköztárából a testnevelés és sport személyiségfejlesztő, egészségmegővő hatásának biztos ismeretét. Pajzsként és fegyverként viseli az elmúlt években területét ért csapások kivédésében, új utak nyitása érdekében, vallja és hirdeti, hogy a nemzet jövője rajta, és az általa művelt tantárgyon is múlik.

A címben szereplő összefogás, amely az ifjúság egészségét, edzettségét hivatott elősegíteni, végigvonult a közel harminc előadás legtöbbször. Gyakorló pedagógusok, orvosok és a testnevelés tudós képviselői mellett a politika alakítói is véleményt mondtak. A felszólalásoknak korlátozott időtartamuk (8-10 perc) ellenére is komoly üzenetük volt. Célozták pedagógiai kultúránk elkerülhetetlen megújulását, ennek során a tananyag és az értékelési rend korszerűsítését, a differenciálást. Bátorítást és hitet plántáltak e nevelési terület képviselőibe. Kérték, és a jövőért aggodás jegyében követelték a törvényi garanciákat az iskolai testnevelés, a diáksport órakeretének növelésére, tárgyi, létesítményi feltételeinek javítására.

A konferencia anyaga egy teljes kötetet is megérdemel. Mi csupán egy szaklap terjedelmi kereteit figyelembe vevő gondolattöredéket közölhetünk mindezek alátámasztására az elhangzottakból – a teljesség igénye nélkül.

Az egyesület elnöke Istvánfi Csaba professzor a testnevelés értékeinek megőrzése mellett érvelt. A gyermekkorosztály lesújtó egészségi adatainak tükrében nélkülözhetetlennek nevezte e testnevelés óraszám emelésének törvényi garanciáját. Kérte, hogy e számot alsóban 5, felsőben 4, középiskolában 3 órában határozzák meg. Középpontba a 6-12 évesek testnevelését kell állítani, ami a tanítók speciális

képzettségének növelését is elengedhetetlenné teszi. Kiemelte, hogy minőséget csak igényes, minőségi munkával lehet létrehozni. E szándék szakmánk minden képviselőjétől képzettségének gyarapítását, hitének megőrzését igényli.

Kovács Zsuzsanna zalaegerszegi iskolaigazgató előadásának kissé módosított címével is üzen. Ebben az iskolai testnevelés helyzetét szánalmasnak, feladatait számtalannak nevezte. A jogi szabályozás, a csökkenő időkeret, a létesítményi, tárgyi, anyagi források szűkössége miatt az iskolai testnevelés és sport nem tudja betölteni funkcióját. A nagyobb társadalmi áldozatvállalás értelmét adatokkal támasztotta alá. Eszerint a jó szintű fizikai aktivitás lehetőségeinek megteremtése mindössze harmadába kerül az ennek hiányából eredő egészségügyi kiadásnak.

Kisfalvi Zsuzsanna gyógytestnevelő a prevenció fontosságára figyelmeztetett.

A testi defomítások megelőzése terén már az óvodára is nagy felelősség hárul.

Ónodi Szabolcs az egyesület alelnöke a testnevelők jogi képzettségének nélkülözhetetlenségét vázolta. Példákkal szemléltette a lehetséges vitás ügyeket az értékeléstől az ékszerhasználatig, a felszerelés szabályozásától az esőben történő mozgásig. A testnevelés megújítása mellett is érvelt. A klasszikus mozgásformák megtartása mellett (iskolájában gerelyeznek, gátaznak is) új sportágakkal is célszerű színesíteni a kínálatot.

Dr. Makszin Imre a TF docense a tanárképzés hiányterületeire utalt. Megítélése szerint a toleráns, szeretetteljes, türelmes nevelés elsajátíttatására, a hallgatók felelősségvállalásának, empátiájának megalapozására minden eddiginél nagyobb szükség mutatkozik.

Horváth Lászlóné a dunaújvárosi szervezet elnöke kiemelte, hogy az értékközpontú, egészséges szemléletű iskolában kulcsfigura lehet a jó testnevelő. Személyiségének ismérveit széleskörű felmérés alapján elemezte.

Dr. Reigl Mariann docens a testnevelés érettségiről szólt. Az új kihívásoknak megfelelően kell tanítani. Még tudatosabban felkészíteni a gyakorlatra, elméletre egyaránt. Elengedhetetlen, hogy a követelmények elsajátítására minden iskolában fel lehessen készülni. El kell fogadtatnunk, hogy a testnevelés egyenértékű a többi tantárggyal. Örömteli tény, hogy másfélezer középiskolás fog belőle ez évben érettségizni. A www.testneveles.tvn.hu honlapon ennek elméleti és gyakorlati anyaga tanulmányozható. Egy vélhető elszólás – aminek alapján a testnevelés érettségi kötelező bevezetésére lehetett következtetni - nagy visszhangot váltott ki. Mindnyájan üdvözlőnk egy ilyen lépést! Az anyagi ráfordítás elhanyagolható lenne,

mégis mással alig pótolható, azonnal érzékelhető társadalmi üzenetértékkel bírna. Javaslom a döntéshozók figyelmébe!

Dr. Farkas Judit nemzetközi szakreferens európai tényeket és tendenciákat ismertetett. Az egyes országok testnevelése közt meglehetősen nagy az eltérés, az óraszám 1-5 között változik. Tapasztalható az alsós szaktanítás terjedése, a követelmények standardizálódása. Követendő gyakorlat lehet hazánkban is, hogy az értékelés szempontjait a tanulók előre kapják kézhez. Szakmánknak is mindent el kell követnie a testnevelés propagandájának erősítéséért.

Dr. Rétsági Erzsébet kandidátus elsősorban szakterületét, a tanárképzés feladatait elemezte, felidézve legfőbb szakmai szabályozónk, a NAT által megfogalmazott célokat. Hangsúlyozta, hogy az iskolai testnevelés küldetése az, hogy műveltséget – benne intellektuális ismereteket is – közvetítsen, támogassa az egészséges fejlődést, öröm- és élményforrás is legyen. Mindezen elvárások teljesülése megköveteli a tananyag korszerűsítését, tanórán kívüli foglalkozások vállalását. A tanárképzés készítse fel az értelmiségi szerepre, valósuljon meg az ismeretszerzés, alkalmazás és képességfejlesztés egysége. Hangsúlyosabb legyen a tanítás tanulása, a differenciálásra és a motiválásra történő felkészülés.

Mivel tanítók vezetik az alsó tagozatos testnevelés órák mintegy 80%-át, különösen fontos tényező megfelelő képzettségük, elhivatottságuk. Sebőkné dr. Lóczi Márta és dr. Walter Károly előadásából azonban megtudhattuk, hogy a tanítóképzős hallgatók közel fele szabadidejében egyáltalán nem sportol, s e felmérés adata semmiképp nem biztató. Többek közt ezért sem nélkülözhető a testnevelő segítő szándéka és személyes példaadása tanítótársai előtt az iskolai gyakorlatban.

Dr. Hamar Pál docens előadása az értékelés kérdéskörét boncolgatta. Leszögezte, hogy az értékelés a pedagógiai gyakorlatban nélkülözhetetlen értékközvetítő szerepet tölt be. A rendszeres mérés, ellenőrzés a testnevelés szerves része, ami a tanulói teljesítmény megítélésének „nyersanyagát” szolgáltatja. Komplexitásra kell törekedni, a tényszerű produktumok, az erő, állóképesség, stb. mérésének épp úgy meg van a szerepe, mint az adott tanuló önmagához viszonyított fejlődésének. A közelmúlt nagy vitát kiváltott kérdését érintve valószínűsíti, hogy a számszerű osztályozásra néhány évfolyamon szükség lehet. Ugyanakkor a szöveges értékelésnek az eddiginél nagyobb teret kell kapnia, képes legyen átfogó képet nyújtani a tanulóról, annak fizikai paramétereiről, fejlődéséről, aktivitásáról. Az előadó

is hitet tett a központilag szavatolt öt testnevelés óra mellett. A társadalmi áldozatvállalást igényelve Coombs amerikai közgazdászt idézte, miszerint: „a drága oktatás lehet rossz, de a jó oktatás sohasem olcsó.”

Bujáki Tibor a keszthelyi tagszervezet elnöke, is az előbbi témaköz csatlakozott. Megerősítette, hogy a folyamatot (aktivitást, fejlődést) és az eredményt egyaránt figyelembe kell venni a tantárgyi minősítés során. Az értékelésbe a tanulókat is célszerű bevonni, például közösen összeállított, gyakorlással elsajátítható, fejleszthető, választható feladatok félévenkénti bemutatásával. Ezek lehetnek állóképességi vagy erőpróbák. Ugyancsak célszerű a tanórákon kívüli sportfoglalkozások aktivitását, teljesítményét is az értékelésbe beszámítani.

Elhangzottak előadások az elmúlt időszak negatív tendenciájáról, a nehézségekkel küszködő, de működő szaktanácsadói rendszerről, a testnevelők továbbképzéséről. (Ez utóbbi terület új programjai a www.tfti.hu honlapon olvashatóak.)

Nagy érdeklődés kísérte dr. Ábrahám Attila NSH államtitkár beszédét. Tényeket közölt: a gyerekek háromnegyede csak testnevelés órán mozog, egyesületekben kevesebb, mint 7%-a sportol, ami az életkorral tovább csökken. E korosztály a mozgással eltöltött idő tekintetében a 35 európai ország rangsorában csupán 31. A felnőtt lakosság mindössze 9%-a sportol. A mozgáshiányos életmódból fakadó betegségek gyógyszereire az egészségügy évente 50-100 milliárd forintot költ.

Kiemelte a szellemi és testi nevelés egyenértékűségét, valamint az óvodai testnevelés fontosságát. A szakmai feladatok közül a testnevelés célrendszerének újragondolását, megfelelő tanterv, tematika kidolgozását, a szakemberképzés és a diáksport versenyrendszerének reformját hangsúlyozta. Legyenek új, érdekes mozgásformák is, a gyakorlat egészüljön ki elméleti ismeretekkel! Alakuljon ki összhang a kondicionálás és az örömszerző funkcióban, a tanítvány végezze el akkor is a feladatát, ha az komoly erőfeszítést igényel, ha adott esetben nem is élvezi.

Fontos motiváló tényező lehet az értékelés, amelynek során az államtitkár is az önmagához mért fejlődés figyelembe vételére biztat. A diáksport terén ösztönözné a nem igazolt sportolók szélesebb körű versenyeztetését.

Bíztató, de óvatos hozzászólást hallhattunk az OM államtitkáráról, Arató Gergelytől. A testnevelés a jellem, szellem, személyiség fejlesztésében nélkülözhetetlen, a testi nevelés az egész iskola szerves része. Minisztériumi akarat az alsósok mindennapos testnevelése, de ennek előbb meg kell teremteni feltételeit. A tanítók kapjanak segítséget az óra tartásához. Az erőfeszítés, teljesítmény igénye és az örömszerző funkció nem kell, hogy ellentmondjon egymásnak. Szándék mutatkozik a diáksportnak az iskolai életbe történő szerves beillesztésére, a korszerűsítésre, az infrastruktúra javítására.

Hasonló hangnemben nyilatkozott dr. Bakonyi Tibor az Országgyűlés Ifjúsági és Sportbizottságának elnöke. Elismerte, hogy a jelenlegi testnevelés óraszám nem elég, de emelése nehézségekbe ütközik - e megállapítást a padosorokban többen vitatták -, ezért a tanórán kívüli sport kereteit kell fejleszteni. Említést tett az iskolai egészségfejlesztési normatíváról, amely komplex módon kell, hogy segítse a korosztály megfelelő táplálkozását, mozgását és az egészségtani képzés egyéb elemeit. A felsőoktatást érintve a diplomaszerezés feltételeként a testnevelésben való részvételt tartja kívánatosnak. Kiemelte, hogy a sport eszköz a társadalompolitika számos célkitűzésének megvalósításához. Egészségtudatos magatartásra van szükség. Ennek elengedhetetlen előfeltétele a tervszerű, tudatos, harmonikus fejlesztés a közoktatásban, aminek következetes megvalósításával a romló egészségi tendencia megfordítható.

Dr. Somhegyi Annamária kandidátus az Egészségügyi Minisztérium részéről a minden gyerekre kiterjedő, mindennapi egészségfejlesztő testmozgás mellett érvelt. A testedzést felsőoktatási követelménnyé is tenné. Különösen a megfelelő keringési, légzőszervi terhelés és a gerinctorna legyen a tanórák szerves része. (Az utóbbiról szakanyag a www.gerinces.hu, előadása a www.sport2004.hu honlapon tanulmányozható.) A fárasztó terhelés és a sikerélmény egymásnak nem kell, hogy ellentmondjon: a jól végzett munka és a játék egyaránt örömet nyújthat. Az értékelésről szólva aláhúzta, hogy az a részvételt, az erőfeszítést, a feladatvállalást segítse. Kiemelte az „életmód sportok” szerepét, valamint azt, hogy a testedzés a lélek egészségének eszköze is.

Dr. Schmitt Pál a MOB elnöke szerint a sport eszköz arra, hogy felkészítse a testet a lélek virtusainak megvalósítására. Érzékeltette, hogy minden tevékenység igen nagy fizikai erőfeszítést igényel, ennek ellenére az oktatás 95%-ban fejre irányul, s mindössze 5%-ban célozza a test edzését. Holott a tudásalapú, versenyképes társadalom feltételezi a testi és szellemi edzettséget, harmóniát egyaránt. Arccal a fizikai fittség felé! – adta ki a jelszót. Több testnevelés órát, megszerettetni a sportolást!

Dr. Kolláth György alkotmányjogász a töle megszokott lendülettel és humorral követelte a verbális tornászmutatványok helyett a gyökeres fordulatot, hogy az óráközi fogócska ne helyettesíthesse a valódi feltételek megteremtését, a tudatos, átgondolt fejlesztést. „...visszaveszik az órák számát, teret engednek más szaktárgyaknak meg a lustaságnak. Hagyják, hogy sok fiatal felnőtt koráig se érezze azt az örömet, sikert és erőt, amit egyedül a közösségben elvégzett sport adhat.” Stabil célok, szavatolt gazdaságpolitika igényét fejezte ki. (Felszólalása a www.kollath.com weboldalon olvasható.)

Dr. Jávor András a Népegészségügyi program korábbi vezetője is az ifjúság és a felnőtt lakosság tragikus egészségi állapotáról közölt adatokat. Megdöbbenő, hogy egy múlt évi szűrés során a gyerekek alig több, mint negyede bizonyult egészségesnek. A 14 éves fiúk 40, a lányok 34%-a dohányzik, amelynek negatív hatását újabb kutatási adatokkal támasztotta alá. (Számszerű adatok a www.sport2004.hu honlapon.) A mozgás mindennapjaink része kell, hogy legyen. Ennek iskolai megalapozása különösen fontos, hiszen 18 éves korig sok minden eldől a felnőttkori egészség terén is.

Prof. Pavlik Gábor professzor is a mozgásszegény életmód következményeit ecsetelte. Kiemelte az edzett szív és keringési rendszer szerepét. Érzékletesen bizonyította a fizikai aktivitás-inaktivitás, a táplálkozás és túlsúly kapcsolatát: az átlag reggeli és ebéd fedezi a fizikailag inaktív ember energia szükségletét, a vacsora, mozgás hiányában már egyértelműen túlsúlyt, elhízást eredményez.

Dr. Radák Zsolt professzor, dékánhelyettes szerint a fizikailag aktívabbak közt a rák kockázata 50%-al alacsonyabb. Talán az értelmi fejlesztés elsőbbségét hangsúlyozók számára is meggyőző lehet az a kutatási eredmény, miszerint a fizikailag edzettek agyának nagyobb része aktivizálódik (az idegsejtek aktivációs faktora gyarapszik), ebből következően növekszik a szellemi teljesítőképesség. Az edzés hatására az összejtekből idegsejt képződhet, nőhet az axonok hossza is.

Kísérleti tapasztalat, hogy a fiatalabb korú állatok tanulási képessége megnégyszereződött rendszeres mozgás hatására. Valószínűsíthetően, ez az emberek esetében is hasonlóan működik, fokozódik a regeneráció, hatékonyabb, szervezettebb idegrendszeri kapcsolatok jönnek létre az edzések hatására.

A közel nyolc órás Jubileumi Konferencián az említetteken kívül is hangzottak el értékes gondolatok, javaslatok (elnézést a kimaradóktól!). A tenni akarás, a jövőért való aggodás valamennyiből kiviláglott. E szubjektív tudósítás zárásaként **dr. Losonci Miklós művészettörténész professzor szavait kölcsönzöm: „A test, szellem, lélek funkcióit egyensúlyba hozni – ez a testnevelő tanár küldetése. Boldogan éljük életünket, rendelkezünk teremtő alázattal és műveltséggel. Részünk a csodatevés szívvvel és gondolattal.”**

Gosztolya József

Iskolaigazgató, testnevelő tanár

Az ilyen nagyszabású programokon kívül az „igazi” szakmai munka a tagszervezetekben folyik, ahol kollegáink a továbbképzések, a bemutató foglalkozások, a szakmai tanácskozások keretében cserélnek gondolatokat és keresnek megoldásokat az aktuális, helyi problémákra.

■ Egyesületünk vezetősége folyamatosan keresi annak lehetőségét, hogy a 36 tagszervezet vezetőivel, képviselőivel személyes találkozások keretében koordinálja a szakmai munkát, segítse elő a közös gondolkodás kialakítását. Ilyen találkozásra nyitott lehetőséget Gyulán 2006. szeptember 29-én a Christián László testnevelő tanár kolléga születésének 100. évfordulója alkalmából a korábbiakban már említett ünnepség keretében, ahol választmányi ülést tartottunk és a következő témakörökben hangzottak el rövid tájékoztató előadások:

- **Dr. Isvánfi Csaba:** *Középtávú terv, pályázatok, kitüntetések, közgyűlés*
- **Ónodi Szabolcs:** *Közoktatási törvény és iskolai testnevelés*
- **Varga András:** *A diáksport helyzete*
- **Prohászka Zsolt:** *A közigazgatás regionális átszervezése*
- **Dr. Reigl Mariann:** *A testnevelés érettségi*
- **Dr. Petrovits László:** *Továbbképzés, honlap, pályázatok*
- **Dr. Hamar Pál:** *A testnevelés tantárgy értékelése*
- **Dr. Bognár József:** *EUPA konferencia Triesztben*

■ Szakmai munkánk jelentős részét képezi az ifjúság egészségével, az iskolai testnevelés és diáksport kérdéseivel kapcsolatos tanácskozásokon való részvétel. Legutóbb az Oktatási és Kulturális Minisztérium védnöksége alatt, 2006. október 5-én a Pallasz Páholyban vettünk részt Varga András alelnök úrral szakmai kerekasztal konferencián.

Hozzászólásunkban kifejtettük, hogy nem értünk egyet a minisztériumnak a közoktatásra vonatkozó cselekvési tervében foglalt azon célkitűzéseivel, miszerint: *„Megnöveljük a nem szakszerű oktatás idejét...”*

Az a szakmai véleményünk, hogy ez a rendelkezés nem vonatkozhat a testnevelés oktatására, mivel esetünkben 6-12 éves életkorban van leginkább szükség a szakszerű oktatásra. Ezt a problémakört a korábbiakban már Vitray elnök úrnak írt levélben érintettük, most a szakmai indoklása következik:

„A képzés személyi feltételei

A közoktatás 1-6. évfolyamain közel 90%-ban olyan tanítók oktatják a testnevelést, akik csak 130-150 órában kaptak erre irányuló felkészítést. Ez a minimális elméleti és szakmódszertani anyag a tanítók feltételezett jószándéka ellenére sem elegendő az intenzív fejlődésben lévő 6-12 éves korú tanulók testi fejlődésének szakszerű megalapozásához, valamint a képzés minőségi követelményeinek biztosításához. Ennek következtében, a gyermekekben nem alakulnak ki azok az alapvető mozgásminták, koordinációs, valamint kondicionális képességek, amelyek további egészséges mozgásfejlődésüket és helyes testtartásukat biztosítanák. Sajnos ezt támasztják alá a riasztó egészségügyi mutatók.

A tanulók felső tagozatba lépésekor a szaktanámak kell a hibás mozgásmintákat lebontani, korrigálni és a hiányos koordinációs, valamint kondicionális képességeket pótolni. A szakirodalom a prepubertás kort (8-12 év) a mozgástanulás virágkoraként értelmezi. A mozgásfejlődés szempontjából ebben a szenzitív életszakaszban a szakszerűtlen képzés olyan pedagógia deficitet okoz, amely egyaránt megmutatkozik a tanulók motoros teljesítményében, valamint a testneveléssel és sporttal kapcsolatos attitűdjében. Ennek elkerülése érdekében egyre több országban „specialistákat” alkalmaznak az általános iskolai (primary school) tanulók testnevelésének oktatására.

Nevelési hatások

A nem kellően szakszerű óravezetés következtében a tanulók testi fejlődését alapvetően nem pedagógiai hatások, hanem egyéni adottságaik határozzák meg. A gyerekek fokozatosan válnak az „ügyes” és az „ügyetlen” kategóriába sorolhatóvá. Ebben az életkorban a tanulók értelmi fejlettsége lehetővé teszi, hogy saját magukat is kategorizálják, meghatározzák kondicionális állapotukat, motoros ügyességük színvonalát. A szakszerűtlen és nem kellően differenciált pedagógiai hatások miatt az „ügyetlen” kategóriába sorolhatók

folyamatosan kudarcokat élnek meg, a testneveléssel kapcsolatos motivációjuk lecsökken. A negatív élmények hatására a gyerekekben frusztrált, szorongó állapot alakul ki, amelynek elhárítása érdekében más vonzó környezeti ingerek felé fordulnak. Létrejön a tv és a számítógép előtt ülő, túlsúlyos, alkalmazkodási zavarokkal küszködő, mozgásszegény életmódot folytató, inaktív gyermek modellje. Megjegyzendő, hogy ez a folyamat az alsó tagozatos testnevelés oktatásán kívül is fellelhető.

Szaktárgyszertani hatások

Az általános iskola alsó tagozatában a testnevelés oktatásának alapvető módszere az UTÁNZÁS, vagyis mások viselkedésének a lemásolása. Mivel a tanítók többsége az oktatott mozgásokat nem tudja végrehajtani, ezekről tárolt motoros programjaik nincsenek, a mozgás helyes átszarmaztatásának, megtanításának nincs reális esélye. A mozgások megtanulását, helyes végrehajtását jelentős mértékben megkönnyítheti, de korlátozhatja is a SEGÍTSÉGADÁS, amely minden mozgásra kiterjedő külön kiképzést és figyelmes, körültekintő végrehajtást igényel. A segítségadás olyan felelősségteljes beavatkozás, amely nagyfokú gyakorlottságot és precizitást kíván. Egy helytelenül végrehajtott, vagy nem jól időzített segítő mozdulat hátráltathatja a mozgás megtanulását, más esetben sérülést is okozhat. A sikertelen segítségnyújtás lecsökkenti a tanulók oktatóba vetett hitét, bizalmát. Anélkül, hogy a tanítók jó szándékát megkérdőjeleznénk, meg kell állapítanunk, hogy ilyen felkészültséggel nem rendelkeznek.

A jelenlegi helyzet fennmaradásának várható következményei

- *Az ifjúság megromlott egészségi állapotának további romlása.*
- *A társadalom fejlődését biztosító „humán erőforrás” fokozatos gyengülése.*
- *Az egészségtelen, mozgásszegény életmód fennmaradása.*
- *A testnevelés egészségfejlesztő és jellemformáló hatásának korlátozása.*
- *A világhírű magyar versenysport utánpótlásforrásának gyengülése, beszűkülése.*

Összefoglalás

Egyesületünk alapvető feladata az általunk is helyesnek ítélt kormányzati testkulturális célkitűzések megvalósításának elősegítése. Ennek érdekében – egyesületünk jellegéből fakadóan – az iskolai testnevelés hatékonyságának fokozása áll szakmai munkánk középpontjában. Ezen belül a beszámolási időszakban kiemelt célkitűzéseink voltak:

■ **A mindennapos tanórai testnevelés fokozatos megvalósítása a közoktatás 1-6. évfolyamán.** Megállapítjuk, hogy ezen a téren csupán azokról a részeredményekről adhatunk számot, amelyeket tagszervezeteink a helyi önkormányzatok támogatásával értek.

■ **A testnevelés oktatás szakmai színvonalának fokozása a közoktatás 1-6. évfolyamain.** Sajnos nem tudtunk kormányzati támogatást elérni annak érdekében, hogy a jelzett évfolyamokon csak testnevelő tanárok és testnevelés műveltségterületre képzett tanítók oktassák a testnevelést. **Ebben a kérdésben az oktatásirányítás és egyesületünk szakmai álláspontja eltérő.**

■ **A közoktatásban résztvevő tanulók fizikai állapotának, edzettségének felmérése.** A közoktatási törvény rendelkezése szerint mérési programokat az iskolák pedagógiai programjában kell meghatározni. A tagszervezetek vonzáskörzetébe tartozó iskolák mérési módszerei közül példaértékű a Békés Megyei Testnevelő Tanárok „Teljesítményfelmérő füzeté” .

A tagszervezetek szakmai munkájáról részleteket a jubileumi kiadványban kaphatunk.

A szakmai beszámoló befejezéséül a TF-en és a Tanárképző Főiskolákon diplomát szerzett testnevelő tanárok pályakövetelményeit mutatjuk be. A képzés tartalma az utóbbi években a tanulók körében népszerű sportágak mozgásanyagával és elméleti ismeretekkel egészült ki. (10. sz. melléklet)

2.3 Gazdasági, pénzügyi tevékenység

Égyesületünk működését a Nemzeti Sporthivatal (NSH) és a Magyar Olimpiai Bizottság (MOB) költségvetési támogatása biztosítja.

A beszámolási időszakban ez a támogatás a következők szerint változott:

2004. év	GYISM	5 M Ft, MOB	1 M Ft	Összesen: 6 M Ft
2005. év	NSH	4 M Ft, MOB	0,5 M Ft	Összesen 4,5 M Ft
2006. év	NSH	4 M Ft, MOB	1 M Ft	Összesen 5 M Ft

A 2004. évi és 2005. évi pénzügyi elszámolás mindkét támogató felé megtörtént.

A 2006. évi támogatás elszámolása folyamatban van. A pályázó iskolák a pályázatokon elnyert pénzüsszegeből határidőre elszámoltak.

Tagszervezeteink saját költségvetéssel rendelkeznek, amely képződik az általuk megállapított tagdíjból (általában 100-150 Ft/hó), valamint az önkormányzati és szponzori támogatásból, kiegészülve a pályázatokon elnyert pénzüsszeggel.

A 2005. évben az NSH költségvetési támogatását 1 M Ft-al lecsökkentette. Ráadásul ezt a csökkentett támogatást (4 M Ft) határidőre nem tudta folyósítani. Erről Füleky András az NSH elnökhelyettese 2005. szeptember 13-án kelt levelében a 2166/2005 (VIII: 2) számú kormányhatározatra hivatkozva értesített. (11. sz. melléklet)

Ennek következtében a 2005. évben a 71 iskola által megelőlegezett pályázati összeget nem tudtuk számukra folyósítani. Ez a helyzet komoly feszültséget, morális problémát okozott és károsan befolyásolta az egyébként jól működő NSH-MTTOE pályázati rendszert. Ennek ellensúlyozása érdekében „magyarázó” levelet küldtem minden pályázó iskolának, kérve, hogy pályázó kedvüket a történetek miatt ne veszítsék el. (12. sz. melléklet)

A 6 M Ft-ról (2004. év) 4,5 M Ft-ra (2005. év) lecsökkentett költségvetési támogatás és a 2005. évi támogatás kényszerű visszatartása egyesületünk gazdálkodásában komoly gondokat okozott (4. sz. melléklet)

A pénzügyi problémákat tovább növelték a 2005. április 23-án megrendezett Jubileumi Konferencia rendkívüli költségei (jubileumi kiadvány, büfé, fogadás, rendezés).

A nehéz helyzet arra kényszerítette a vezetést, hogy saját tagjainkat (!) a jubileumi konferencián szerény részvételi költséggel terheljük. Ezúton fejezem ki köszönetemet tagságunknak azért, hogy ezt a kellemetlen helyzetet fegyelmezetten tudomásul vették. Nehéz pénzügyi helyzetünkről levélben tájékoztattam dr. Ábrahám Attila elnök urat (2. sz. melléklet).

Mint a Nemzeti Sporttanács tagja részt vettem a Nemzeti Sporthivatal (NSH) költségvetésének véleményezésében. Az egyes szervezeteknek megítélt támogatási összegeket látva arra megállapításra jutottam, hogy az akkor 33 tagszervezetben közel 2000 tagot tömörítő egyesületünk számára megítélt 4 M Ft/év támogatási összeg irreálisan alacsony, különösen azért, mivel tevékenységünk a Nemzeti Sportstratégia kiemelt céljának, a tanuló ifjúság sportjának fejlesztésére irányul. Ezért 2005. szeptember 14-i dátummal levélben fordultam a Nemzeti Sporttanács vezetőihez és tagjaihoz kérve véleményüket és állásfoglalásukat a számukra tervezett 4 M Ft/évi pénzügyi támogatás realitásáról. (13. sz. melléklet)

Ennek a levélnek a megválaszolására nem került sor.

A 2006-ban az NSH nem változtatott a korábbi 4 M Ft-os támogatásán, ugyanakkor a MOB előző évi 0,5 M Ft. helyet 1 M Ft támogatásban részesítette egyesületünket. Így a 2006. évi támogatásunk összege 5 M Ft-ra növekedett.

2005-ben az egyesület működési célú támogatására 200.000.-Ft vissza nem térítendő támogatást nyert a Nemzeti Civil Alapprogramtól.

A támogatásból a Konica Minolta Magyarország Kft-től egy BIZHUB 162/AKC típusú fénymásológépet vettünk. A pályázati összeg 2006. tavaszán került felhasználásra.

2006-ban az egyesület működési célú támogatására 900.000.-Ft vissza nem térítendő támogatást nyert a Nemzeti Civil Alapprogramtól. A támogatás felhasználása folyamatban van, az elszámolási időszak 2007. áprilisáig terjed ki.

3. Befejezés

■ A 2004. december 1-től 2006. december 9-ig terjedő időszakra vonatkozóan a beszámolóban közölt tények alapján megállapíthatjuk, hogy egyesületünk az alapszabályában megfogalmazott célok szerint működött, több-kevesebb sikerrel. Ennek megfelelően:

- törekedett a testnevelő társadalom egységbe tömörítésére, aminek érdekében növelte a tagság létszámát és új tagszervezeteket hozott létre,
- az önkormányzatiság elvét egyre hatékonyabban érvényesítette a területi tagszervezetek irányításában, ennek érdekében fejlesztette kapcsolatukat a települési önkormányzatokkal.
- az egyesület szellemi értékeit konferenciákon, továbbképzéseken, publikációkban és levelezésében a sport és oktatásirányítás rendelkezésre bocsátotta.
- az ifjúság egészsége és a tanórai testnevelés színvonalának emelés érdekében szakmai állásfoglalását, véleményét, kritikáját szükségszerűen hallatta.

■ Megállapítható, hogy a 2004. december 17-i tisztújító közgyűlés eredményeként jelentős változás következett be az egyesület elnökségében és a területi tagszervezetek vezetésében. Ugyanakkor sajnálattal kell megállapítanunk, hogy az iskolai tanórai testnevelés óraszámának a kérdésében nem sikerült pozitív változást elérni. Ennek az időszaknak a kezdetére esik az Országgyűlésnek az a határozata, amely a közoktatás 1-4. évfolyamain a korábbiakban törvénybe iktatott heti öt testnevelési órát háromra redukálta. A közoktatás 1-6. évfolyamain testnevelést oktatók képzettségének fokozására irányuló kezdeményezéseink is zátonyra futottak.

■ Az a véleményünk, hogy a magyar ifjúság egészségének megszilárdításában és sportos életvitelének kialakításában a következő két tényező lehet alapvetően meghatározó:

- a tanórai testnevelés 5, 4, 3 rendszerének a bevezetése a közoktatásban,
- a tanítók testnevelés műveltségterületi képzésnek az elősegítése.

Ezt egészíthetné ki a „testnevelő-edző” akkreditált 3 éves BSc program kimenetelében a testnevelés tanításának az engedélyezése a közoktatás 1-6. évfolyamain.

Befejezésül nyugodt szívvel jelenthetjük ki, hogy a jelzett sikertelenségek ellenére is eskünkhöz és szaktudásunkhoz híven megfelelő tanári magatartást tanúsítva, lehetőségeinkhez mérten eredményesen járultunk hozzá egy egészségesebb, sportot szerető magyar ifjúság felneveléséhez.